

Előfizetési ár:

Egész évre 4 K.
Fél évre 2 K.
Negyed évre 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület
(Budapest, V. Alkotmányutca 6. sz.)

Felelős szerkesztő:

TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester,
erdőfőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K.
Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K.
Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állás kínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „Az Erdő kiadóhivatala” címén Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése, küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az Erdő” szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőfőri szakiskola.

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalan származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.

(R.): Óvjuk meg gyümölcsfainkat a fenyegető hernyófalástól.

(tp.): Méhészet.

Bencze Imre: Az erdei legelőkről és azok használatáról.

Álláskereslet.

Felhívás az előfizetés megújítására.

Előfizetések nyugtázása.

Pályázat.

Hirdetések.

A tárczában:

Zsigó Károly: Az új erdész-segéd.

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.

III.

A csemetéknek a kiemelése s a kiültetésig is gondos elvermelése után következik a csemetéknek az illető helyre való elültetése.

Igen számos helyen s főleg az állami csemetekertekből azonban a csemetéket távolabb helyre, sőt néha nagyon messzi távolságra kell elszállítani.

Ez esetben a csemetéket gondosan be kell csomagolni, nehogy a szállítás által a csemete szenvedjen s ez által az erdősítés sikere veszélyeztessék.

A csemeték csomagolása többféle módon történhetik és pedig: szalmába, kosarakba, léczes ládába, fenýőgalyak közé stb. stb.

Bármelyik csomagolási módot alkalmazzuk, a földolog, arra ügyelni, hogy a csemete gyökerei-

nek a szállítás tartama alatt kellő nedvessége legyen, s e mellett a csomagolás oly módon eszközöltessék, hogy a levegőnek a csomagon keresztül némi átjárás biztosíttassék, mert a teljes elzárt helyen a csemete megfülledne és teljesen értéktelenné válnék.

A csomagolási módok mindenikénél arra kell törekedni, hogy a fedő vagy takaró anyag hézagosszeállítása által a levegőnek kellő átjárást biztosítsunk.

Ezt a célt a fentemlített csomagolási módok bármelyikénél egyaránt elérni lehet ugyan, de tapasztalatom szerint a rozs-zsupszalmába való csomagolás felel meg minden irányból támadható követelménynek a legjobban.

A szalmaanyag könnyű, tehát csekély súlya folytán a szállítás költségeit nem teszi túlságos drágává, könnyen hajlítható és alakítható s e mellett beszerzése is — ott a hol a rozsot termelik — nem kerül nagy költségbe.

A szalmába való csomagolás két alakban történhetik, vagy az u. u. báb kötésben vagy pedig sugár illetve kör alakú kötésben.

Előbbinél veszünk egy kéve zsupot s azt három egyenlő részre osztjuk. Az egyik harmad részből a kalászos részeket, valamint az alsó vastag végéből egy bizonyos részt elvágunk olyképen, hogy a szalma hosszúságának mintegy $\frac{2}{3}$ -ada maradjon csak meg.

Egy másik kéve zsupból mintegy 1·2—1·3 m. hosszú 3—5 cm. vastag köteleket fonunk s abból 3 darabot egymástól 25—30 cm.-nyire a földre fektetünk; erre keresztbe reá terítjük az előbb említett $\frac{2}{3}$ -ad hosszúságú zsup részletet

olyképen, hogy a középső kötél épen a közepére, a két szélső kötél pedig a széltől körülbelül 10 cm.-el beljebb essék. Most az egész hosszal bíró $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{3}$ zsuprészetet kalászos végével összefordítva leterítjük a már elhelyezett szalmarétegre olyképen, hogy a kalászos részek épen a középső kötél felett érjenek egymásra.

Az így elkészített ágynak a közepére mérsékeltén nedvesített mohát teszünk olyan szélességben és hosszúságban, mint a minőt a csemeték gyökérterjedelme megkíván.

Ezután a 100-anként összekötött csemeték gyökereit a már előzetesen elkészített sárpépbe bemártjuk, s gyökereikkel szembe fordítva reá fektetjük a mohára, illetve a szalmaágyra oly mennyiségben, a mennyit a szalmaágy terjedelme magába képes fogadni.

Ennek megtörténtével a szalmaágy két hosszanti oldalát reá hajlítjuk a csemetékre s a három szalmakötéssel jó szorosan összekötözzük.

Miután azonban a szalmakötél könnyen elszakadhat, igen czélszerű sőt okvetlen szükséges a szalmacsomagot még vagy erős zsineggel vagy pedig vékony sodronnyal is összekötözni, nehogy főleg a hosszabb vasúti szállításnál a csomag széthomoljon.

Ilyen csomagolást a kisebb csemetéknél (fenyők

és egy éves lombfacsemete) lehet és kell alkalmazni.

A nagyobb és idősebb csemeték csomagolására az u. n. sugárkötési módot alkalmazzuk.

E csomagolási mód abban áll, hogy a mintegy $\frac{1}{2}$ kéve rozs-zsupot a felső végén a kalászos résztől mintegy 15 cm.-rel lejjebb zsineggel szorosan összekötünk. Az így összekötött zsupot pedig köralakban, vagyis a kör sugarainak irányában szétterítjük olyképen, hogy a kötési hely a kör középpontját képezze.

Ekkor a középben a kötés miatt kiálló zsupvéget lábunkkal letapossuk s a köralakban kiterített szalmaköpenyeg közepére előbb csekély szalmatöredéket s erre nedvesített mohát rakunk.

A nedvesített mohára reá állítjuk gyökérrel lefelé fordítva a becsomagolásra kívánt s már előzetesen 100-anként összekötözött és gyökereiket bepépell csemetéket, melyekre azután felhajlítjuk a köralakban fekvő szalmaköpenyeg s előbb 2 szalmakötéssel, azután pedig a szükség szerinti zsineggel jó szorosan összekötjük.

A szalmában való csomagoláshoz szükséges anyag, valamint napszámos erőre vonatkozó egysegadatokat a következő táblázat mutatja:

Az új erdész-segéd.

Írta: Zsigó Károly.

Megállott az öreg erdész előtt, mint az ujoncz, amikor a vizsgáló bizottság elé kerül. Az erdész kedvetlenül nézett rajta végig s a régi segédhez, aki búcsuzni jött, így szólt:

— Nagyon sajnálom Üveges úr, hogy válunk; majd dajkálhatom most ezt a gyereket.

Cseppet sem törődött vele, hogy a »gyerek« hallja. Egy ideig dühöngött magában, azután megkérdezte:

— Hány éves, barátom?

— Virágos tavasszal husz leszek; mondta a fiú, megnyomva a számot.

— Azaz — minthogy most nyár derekán vagyunk — tizenkilenc éves. S mintha magának beszélne, dörmögte:

»A felsőbbek is jobban kinyithatnák a szemüket. Mit küldenek nekem ilyen leányképűt? Mintha nem tudnák, hogy ide ember kell, akinek helyén van az esze, meg a szíve.«

Kora reggel volt. A nyár egész ragyogó pompáját kifejtette; a kertben még nem hervadoztak a virágok, nem süttött elég régóta a nap, hogy felszikaszthatta volna róluk a harmatot. Alig néhány lépésnyire a háztól, kínálkozott az erdei árnyék, onnan kezdve sok ezer holdon csupa lomb, csupa erdő volt a terület.

Lehetetlen, hogy epés legyen, a ki ilyen helyen lakik. Az öreg erdész is nagy hirtelen elfeledte a bosszúságát s kezet nyújtott a fiatal embernek.

— Egyébiránt, hogy ha már itt van, hát Isten hozta! Talán még jobban is felmelegedett volna, de kikökenítették a hangulatból. Jött egy kerülő, a ki hirül hozta, hogy a bükkös alatt a vadorzók meglöttek egy szarvast. A sebesült vad bevágott a Bugóba, oda a »róbsie« nem merte követni, de bizonyos, hogy ha egy kis nyilást kaphatnak, beszöknek utána.

Az erdész haragosan rázta meg a fejét: Hogy épen most kellett elmenni annak az Üvegesnek! mit csinálunk már most?

A kerülőtől kérdezte, de az új segéd felelt neki:

Tétel szám	A csemete		Szalmaköte- gekbe való csomagolásnál egy kötegebe beletű	Az előbbi rovatban kitüntetett csemete csomagolásához szükséges				1000 darab csemetéhez tehát szükséges			
	neme	kora		a n y a g			napszám	a n y a g			napszám
				szalma	moha	zsineg		szalma	moha	zsineg	
				kéve	m ³	klgr.		kéve	m ³	klgr.	
1	Tölgy féléknél (gyenge csemete)	1	1000	0.8	0.02	0.035	0.063	0.8	0.02	0.035	0.063
2	Tölgy féléknél (erőteljes csemete)	1	500	0.7	0.015	0.042	0.055	1.4	0.03	0.084	0.110
3	Tölgy féléknél (erőteljes nagy csemete)	2	300	0.9	0.011	0.047	0.06	3.0	0.06	0.16	0.2
4	Tölgy féléknél (erőteljes nagy csemete)	3	200	0.8	0.011	0.047	0.06	4.0	0.06	0.24	0.3
5	Ákác (gyengébb csemete)	1	500	0.8	0.02	0.04	0.046	1.6	0.04	0.08	0.092
6	Ákác (erősebb csemete)	1	200	0.7	0.012	0.03	0.07	3.5	0.06	0.15	0.35
7	Ákác (igen erős csemete)	2	100	0.7	0.012	0.03	0.06	7	0.12	0.3	0.6
8	Körös, juhar, szil és más lombfa	1	1000	0.8	0.02	0.035	0.063	0.8	0.02	0.035	0.063
9	Körös, juhar, szil és más lombfa	2	500	1.1	0.03	0.05	0.06	2.2	0.06	0.1	0.12

— Az én dolgom az. A vadorzókat, úgy tudom, az erdész-segéd kezelése alá adta a szokás. Minket, ha megöldöznek is, nem igen marad árván utánunk senki.

Hm! ez nem volt épen rosszul mondva.

— De hisz' öcsém, maga még nem tudja itt a dürgést; azt sem tudja, hogy mi az a 'Bugó'.

— Tudom. Mikor ide áthelyeztek, áttanulmányoztam az erdő térképét: a Bugó egy mély völgy, a hol kivált az emsék szeretnek tartózkodni.

Az öreg erdész kivette a pipát a szájából. — Oda találna ön? (Már önözte.) — Oda. Egy kis vázlatot csináltam a térképről, itt van nálam. S kivett az oldalzsebéből egy kis jegyzőkönyvet, abból egy összehajtogatott hártypapírlapot. Ez az.

Az erdész nagyot köszöriült a torkán; szokása volt az, amikor nem találta meg mindjárt a szót.

— Nohát nem bánom, próbálja meg. Odabent van a reggelije, süttessen magának egy kis húst, a mit a tarisznyában magával vigyen; a kis kulacsban van bor.

— Köszönöm, én már reggeliztem. Húst sütni nincs idő, megteszi egy darab szalonna is. Bort meg sosem iszom.

Hm! Ugy látszik, ez nincs elkényeztetve. Vagy talán csak most adja annyira az edzettet? No, majd meg-

lássuk. — Hát úgy is jól van öcsém. Hanem kár, hogy Brunó még nem ösmeri, sok hasznát vehetné.

Brunónak a vérebet hívták. Zömök, vöröses szőrű kutya volt; a pofája barnás, a szája széle szinte fekete. Ott kapkodta a legyet a pad alatt. Az új segéd csettintett, azután egy ákácza levelet vett a szájába s utánozta az őz sirását. Nyomban utána azt az éles kiáltást hallatta, a mit a megriadt őz-bak szokott, a mikor menekül.

Brunó felugrott és odament hozzá; örvendve vigyorgott és izgatottan csóválta a farkát.

A fiatal ember megsimogatta s egy darabka maradék szalonnát vett ki a tarisznyájából. Azzal megdörzsölte az arcát s legugolt. A kutya megnyalta jobbról-balról, mintha összecsókolta volna; utoljára lenyelte a szalonnabört, amit a segéd az orra elé tartott.

— Ördögös ficzkó! ez érti a dolgát. — Ezt csak úgy magában dünyögte az öreg, de hangosan is mondott valamit. — Tudja-e öcsém, hogy Brunótól ez nagy ki-tüntetetés? nagyon nehezen barátkozik.

— Majd megismerkedünk, ugy-e Brunó. (A kutya hizelegve dörgölődött a csizmájához.) Most pedig induljunk.

Amint az erdész látta, hogy a kutya vissza se néz, úgy követi az új segédet, mégegyszer kitört belőle:

Tétel szám	A csemete		Szalmaköte- gekbe való csomagolásnál egy kötegre betehető	Az előbbi rovatban kitértetett csemete csomagolásához szükséges				1000 darab csemetéhez tehát szükséges			
	neme	kora		a n y a g			napszám	a n y a g			napszám
				szalma	moha	zsineg		szalma	moha	zsineg	
darab	kéve	m ³	klgr.	férfi	kéve	m ³	klgr.	férfi			
10	Kőris, juhar, szil és más lombfa	3	200	0.8	0.011	0.047	0.06	4	0.06	0.24	0.3
11	Fekete vagy erdei fenyő (gyengébb csemete)	2	2000	1.1	0.02	0.06	0.1	0.55	0.01	0.03	0.05
12	Fekete vagy erdei fenyő (erősebb csemete)	2	1000	0.9	0.016	0.045	0.075	0.9	0.016	0.045	0.075
13	Fekete vagy erdei fenyő	3	500	1.2	0.04	0.06	0.055	2.2	0.08	0.12	0.11
14	Iskolázott nagyobb lombfa suháng	4—5	50	1.5	0.05	0.10	0.1	30	1.0	2	2
15	Iskolázott nagyobb lombfa suháng	5-nél idősebb	25	1.5	0.05	0.10	0.1	60	2	4	4
16	Iskolázott nagy fekete-, erdei-lúcfenyő	4—5	20	1.5	0.05	0.1	0.1	75	2.5	5	5
17	Iskolázott nagy fekete-, erdei-lúcfenyő	5-nél idősebb	10	1.5	0.05	0.1	0.1	150	5	10	10

ördögös ficzkó! S miúta akkor jött volna egy jó gondolata, visszahívta.

— Hagyja itthon azt a puskát, vigye el inkább az én golyósomat itt ni, felszerelve, a tarisznyában kész töltények, csak az elemozsiát tegye bele.

A segéd szót fogadott.

— Majd a Kajla-út végén várjon rám, odáig szekerűt visz, mindjárt megyek én is, nem árt ha többen leszünk. Megelégedetten nézett a fiatal ember után, a ki a vérebbel csakhamar eltűnt a fák között; azután nagy sebbel-lobbal összekürtölte a közelben levő kerülőket és sürgős parancsokat osztott nekik.

* * *

A Kajla-út a bükkösből vezetett egy sűrű vágásba. Ahol a nagy erdő a cserjével egybeolvadt, ott kerülő kunyhó volt deszkából; nem lakásnak való, csak hogy az erdőörnek legyen hol meghúzódni viharos időben. Az erdész szekerének a zörgésére a segéd, aki már ott pihent a gyepon, felállott s katonásan várta a főnökét. Egy darab föld volt a kezében.

— Mit akar azzal?

— Fordultam az imént egyet a kutyával, hogy ne opjuk a napot. Ráakadtam a sebesült szarvas csapájára,

csakugyan a Búgó felé haladt. Jótizenhatos lehet, kiástam egy nyomot a késemmel, itt van.

A kemény gyepföldben jól látszott a szarvascsülök erős körvonala.

— Bizonyos ön abban, hogy ez a meglőtt szarvas?

— Csak lépésben ment, a mint a csapa mutatja, mégis szétáll a csülke hegye. Bizonyosan gyengült, erőt vett már rajta a betegség. Azután meg Brunó ráakadt a sebvérre.

— Hát akkor csak induljon utána. Én körülmegyek itt az ösvényen. Adjon jelt, ha a Bugóba ért.

— Majd huhogni fogok: a bagolyhang jó jeladás nappal, mert azt nem lehet félreérteni.

A segéd vékony kötélre fogta a kutyát s bement vele a sűrűségbe. Nem volt szabad a derék állatot eleresztenie, mert ha előre fut, árulója lehet, pedig a vadorzókkal nem szabad tréfálni. A cserje lépten-nyomon sűrűsödött, mind kevesebb lett benne a tisztás hely; erős kemény fű borította az apró üres foltokat. Brunó biztosan haladt előre, nem ingadozott egy pillanatig sem; sok helyen a galytörés is mutatta, merre ment a szarvas. Egy széles vízmosáshoz érkeztek, annak a fenéke agyagos volt; ott megint látszott a nyom a földön. Az első jobb láb csapája mellett mindenütt

Óvjuk meg gyümölcsfáinkat a fenyegető hernyófalástól.

Régen okozott a nyul annyi kárt a gyümölcsösökben, mint az elmúlt tél folyamán, midőn a hosszú időn át fekvő magas hó miatt egyéb táplálékhoz nem jutó, kiéhezett állatok, az éhség által kényszerítve a gyümölcsfáknak estek és kivált a simakérgű fiatalabb alma- és körtefák héját nem ritkán annyira körülrágták, hogy belepusztul az egész fa. Érzik ezt a kárt ez idén csaknem kivétel nélkül mindazon gazdák, kik elkerítettlen gyümölcsöseikben ojtványaiknak télire való bekötözését akár gondatlanságból, akár rosszul alkalmazott takarékosságból elmulasztották.

A nyulak által országszerte okozott nagymérvű károsítások elég példát nyújthattak minden birtokosnak, hogy saját vagy szomszédja kárán megtanulhassa, miszerint nem elég a gyümölcsfákat csupán elültetni, hanem annak, aki gyümölcsfáinak hasznát is akarja látni, gondoznia és a fenyegető veszedelmektől oltalmaznia is kell azokat.

Alig mult el az egyik veszedelem, máris közelget a másik — a hernyófalás — és fenyegeti azon gyümölcsfák termését is, amelyek a nyulragástól megmenekültek. Ne várja be ezt a veszedelmet egy gazda sem, hanem igyekezzék idejét felhasználva, arra törekedni, hogy elejét vegye a közelgő bajnak. A mezei munka most még szünetel, a gazda még ráér, ne sajnálja tehát a fáradságot s pusztítsa el fáiról a hernyófészkeket és lepketojásokat idejekorán, egyrészt saját hasznáért, másrészt pedig a törvény kötelező volta miatt, mely a her-

vér, elől kapta a szarvas a lövést, aligha mehetett nagyon messze.

A segéd fürkészve nézett végig a vizmosáson. Nini, hisz ez már a Bugó, itt kezdődik.

Két tenyerét behajtotta, a szája elé tette s elkezdett hühogni. Az erdő csendje dongva verte vissza a lángbagoly vontatott hangját, szajkó és rigó berzenkedve sikongott rá a bokrok között. De a kutya kötelék eközben valahogy elejtette a segéd, s amint Brunó szabadon érezte magát — eliramodott. Még nem voltak annyira jó barátok, hogy a szenvedélyét le tudta volna küzdeni amikor új vadászcimborája hívó füttyét hallotta.

Pedig nagy lármát nem volt szabad ütni. A segéd látta, hogy semmit sem ér a füttyölgetés; ahogy csak tudott, ment a kutya után.

A vizmosásból megint a nagy erdőbe ért ki, attól a Bugónak jobbra kellett esni. Éppen a vén fák mohos oldalát kereste, hogy tájékozódjék az égtájak szerint: ahol zöldebb a moh, arra felé van a hűvös árnyas észak. — Egyszerre mély puffogás hangzott fel a völgyből. Ott van Brunó, előtte bizonyosan a megfeküdt szarvas.

Mintha puskából lőtték volna ki, úgy vágatott beljebb. Elragadta a vadászhegy, de meg arra gondolt:

nyók téli pusztítását elrendeli és a mulasztásokat érzékeny pénzbüntetéssel fenyegeti.

Alábbiakban megismertetjük a gyümölcsfákra legveszedelmesebb néhány lepkét és rámutatunk egyúttal arra is, miként kell azok hernyóit és petéit sikeresen pusztítani.

A mult nyár elején az ország minden részében feltűnő nagy számban röpködtek vagy pedig nyirkosabb helyeken ezrével is csoportosulva a földön pihentek a fekete vonalakkal bordázott fehér szárnyú általánosan ismert lepkék. Ezen eléggé ismert lepke — a fehér galagonya lepke (Pieris crataegi) — egyike a gyümölcsös legveszedelmesebb ellenségeinek. A fehér galagonya lepke nőténye fáról-fára szállva világos sárga tojásait a gyümölcsfák leveleinek nap felé fordított lapjára tojja, szép rendben szorosan egymás mellé sorakoztatva, száznál többet is egy csomóba. A kis hernyók a tojásokból még ugyanazon év nyarán, július és augusztus hónapokban, ki is kelnek és csoportban együtt maradvá megkezdik táplálkozásukat. Az apró — szabad szemmel alig észrevehető — hernyók károsítása a kikelés évében csak igen jelentéktelen, mert a tojásokból kibujt hernyók igen keveset esznek és csak egyes levelek zöld felszínét rágják meg, a mintegy lehámozott levélnek fátyolszerű szövete és bordázata pedig a fán marad. Az ősz közeledtével az ugyanazon tojás-csomóból kikelt apró hernyók egy vagy két levelet kiválasztanak, azt nyelénél fogva pókhálószerű fonalakkal a hajtáshoz kötik, a levelet pedig ugyanolyan fonalakkal maguk körül összehuzván, téli szállásul használják és abban töltik át megdermedve a telet, a nélkül, hogy a nálunk eddig tapasztalt legnagyobb hideg is ártalmukra szolgálna. Tavasz nyiltán

lát ha itt járnak a vadorzók? azok sem engedik a magok zsákmányát s még lelövik a kutyát.

Abban a perczenben, amikor ezt gondolta, lövést hallott s nyomban rá megszűnt az ugatás. Hideg izzadság verte ki a homlokát. Vége van Brunónak!

Még jobban sietett, előntötte a düh, futtában meggyőződött róla, hogy a puskája meg van töltve. Ott volt a két éles töltény a maga helyén.

A bokrok ritkultak, egy kis nyíláson le lehetett látni a völgy aljára; ott valami láposnak kellett lenni, a hol sás nőtt; valószínűleg víz is volt benne, a szarvas nyilván abban feküdt meg.

Még egy iramodás és kint volt a vágás szélén, előtte alig ötven lépésnyire három marcona alak, egyik a kinyújtott szarvason ült; Brunó, a hálátlan eb, hízkelve kapaszkodott rá.

— Le a fegyverrel! — kiáltotta a fiatal vadász s golyós puskája csövét nekiszegezte a vadorzóknak. Azok egyszerre talpon voltak s lekapdosták vállaikról a puskát.

— Le a fegyverrel, mondom! kiáltotta a fiú még egyszer s a szeme szikrát hányt.

A vadorzók káromkodva emelték arcukhoz rozoga puskáikat.

— ha enyhe napos idők járnak, sokszor már márczius hóban — a hernyók megelevenednek és megkezdik a pusztítást, amelynek áldozatul esik a fészlő levélzet, ha pedig ez még ki nem zöldült, neki esik a falánk hernyósereg a duzzadó rügyeknek és leszüreteli a gyümölcs-termést, még mielőtt a fa kihajtott volna.

A fehér galagonya lepkééhez hasonlóan fészkekben és elevenen telelnek át a sárga farku lepke (*Porthesia chrysothoea*) tojásból kikelt apró hernyói is. Ennek fészkei az előbbtől abban különböznek és arról ismerhetők fel, hogy a sárga farku lepkének nem kevésbé káros hernyói nem elégesznek meg téli szállásul egy — legfeljebb két összehuzott levéllel, hanem azon hajtásnak, melyet megleptek, valamennyi levelét összehuzák és télire csaknem ökölnyi nagyságu fészket készítenek maguknak.

Mindkét lepke hernyóinak irtása nem nehéz, csak figyelmes munkát igényel s mindössze abból áll, hogy a hernyófészkeket leszedjük és elégetjük. — A hernyófészkek szedés legezelszerűben lombhullás után azonnal végezhető, de teljesíthető az a tél folyamán is derült, verőfényes napokon, de mindenesetre addig, amíg a kis hernyók a fészkekből ki nem bujtak. A munkát magát végezhetjük az alacsony törzsű ojtványokon kézzel, ha a fészkeket a földről, vagy valamely alacsony állványról elérjük, magasabb fákról a hernyófészkeket megfelelő hosszúságu rudra erősített hernyózó ollóval távolítjuk el, ha pedig fáink olyan magasak, hogy az ágak végein libegő szárazleveleket könnyen kezelhető rudra erősített hernyózó ollóval el nem érhetjük, állólétrát kell használnunk, hogy a hernyó fészkeket megközelíthessük. Történjék azonban a hernyóirtás kézzel vagy hernyózó ollóval, arra kell gondosan vigyázni,

Az új segéd nem várhatott tovább, megnyomta a ravaszt. Két hitvány csettenés halatszott gyorsan egymásután. Egyik töltény sem sült el.

A vadászok ott álltak vele szemközt, három puskaeső fekete ürege meredt rá.

S a leányképű gyerkőc a helyett, hogy megfutott volna, eldobta a golyós puskát, a mely oly csúfosan cserben hagyta, kirántotta szarvasölő-kését s egy maga vadul rohant a három gazficzknak.

— Megállj! — hangzott e pillanatban a sás közül. Az öreg erdész emelkedett föl onnan, s örömtől ragyogó arccsal közeledett a kövé vált erdész-segédhez.

— Kedves fiam! — mondta, amikor hozzáért s gyöngéden megveregette a vállát. Azután megmagyarázta neki a dolgot.

— Ezek itt az én kerülőim; de te nagyon bátran viselted magadat. (Most már tegezte is.)

Az új segédnek lángolt a leányarca.

— Hát ha lelőttem volna őket?

— Dehogyan lőttem volna! Korpa van azokban a patronokban, nem puskaapor. Csak ilyen exámekre tartogatom. No, derekasan kiállottad.

Brunó nyihogva ugrálta körül a két zöldhajtokás embert, a mikor megölelték egymást.

hogy a fákon ne maradjon lebegve a legjelentéktelenebbnek látszó száraz levélke sem, mert ilyen is menedékkül szolgálhat egy egész hernyó családnak, a mely a tavasz nyíltával elég kárt és bosszúságot okozna. Nem szabad azonban megelegednünk azzal, hogy a hernyófészkeket a fákról eltávolítsuk, hanem gondosan össze is kell a leszedett fészkeket gyűjteni és el kell azokat égetni, mert ha a hernyófészkeket a fák alatt hagyjuk, csak fél munkát végeztünk, a mennyiben a tavasszal megelevenedő hernyók a fák derekán felmászva, csak úgy megkezdik káros munkájukat, mint ha az ágakon hagytuk volna a fészkeket.

A fent említett hernyófészkek leszedése alkalmával nézzünk körül gondosan ne csak gyümölcsfáinkat, hanem a gyümölcsös környékét is, hogy egy munkával elejét vehessük azon lepkék károsításának is, melyeknek hernyói csak tavasszal kelnek ki a tojásból és pusztítsuk el a lepkék tojásait is. Vizsgáljuk meg tehát a téli hernyózás alkalmával a gyümölcsfák egy éves vékony hajlásait is, melyeken igen gyakran egy 5—8 mm. szélességű szürkés gyűrűt találunk, melyet szarunemű kéregbe, szép sorban összerakott 3—400 darab apró lepketojás képez. Ezekből lesz a gyűrűs pille (*Gastropacha neustria*) szintén igen kártévő hernyója. Az ilyen gyűrűket az alacsonyabban fekvő ágakról késsel, a nehezebben elérhető ágakról pedig hernyózó ollóval szintén távolítsuk el és a hernyófészkekkel együtt égessük meg.

Könnyebb megtalálni a gyűrűs hernyó tojásgyűrűinél a gyapjas pille (*ocneria dispar*) tojáscsomóit, melyet a lepke különösen az idősebb fák cserepes kérgű törzsére és ágaira, nem ritkán a kerítés oszlopok oldalaira sőt egyes kövekre is ragaszt és azokat világos sárgásbarna bársony tapintású szövettel takarja be. A gyapjas pille hernyói néha olyan tömegben lépnek fel, hogy a tojásból kikelő, szőrös testű és újjnyi hosszúságra is megnövő örökké éhes hernyótömeg, nemcsak egyes kisebb terjedelmű gyümölcsösöket, hanem egész hegyoldalokat beborító erdőséget is megfoszt nyár elején lombzatától. A fákon és azok közelében a kerítéseken, köveken stb. mutatkozó tapló forma tojáscsomókat tehát a hernyózás alkalmával szintén kimélet nélkül pusztítanunk kell olyanformán, hogy az ilyen tojásfészkeket, melyek helyükről könnyen leválaszthatók, egy alájuk tartott edénybe bekaparjuk és azután tűzbe dobjuk, vigyázni kell azonban, hogy a tojások a földre le ne hulljanak, mert ezek a tavasszal ott is kikelhetnek.

A megnevezett négy lepkén kívül még számos olyan rovar van, mely a gyümölcsfákban többé-kevésbe érzékeny károkat okoz. A káros rovarok közül igen sok elpusztítható a téli hernyózás alkalmával, ha a hernyófészkekszedéssel egyidejűleg megvizsgáljuk a fák törzsét is és letisztogatjuk róluk gondosan a felváló kéregcserepeket és eltávolítjuk a fák derekán található mohot és zuzmókat is, mert úgy a fák kéregcserepei alatt, mint a moha és zuzmó védelme alatt is igen sok kártévő apró állat tölti át a telet, mely amint kitavaszkodott,

ismét folytatja az őszi végén félbehagyott pusztító munkáját.

A hernyófészkek téli leszedése, a tojásgyűrűk és tojáscesomók eltávolítása, bármily gondosan történt is az, a gyümölcstenyészőt még nem szabadítja fel a további védekezéstől, mert a legfigyelmesebb munka mellett is megtörténhetett, hogy egyes apró hernyófészkek, melyek az ágakhoz lévén lapulva, a figyelmet esetleg elkerülték, vagy pedig a melyekre csekélységük miatt számot sem vetettünk, a fán maradtak, és megeshetett, hogy a leszedett hernyófészkekből és lekapart tojásokból egyik-másik a földre esett és ott is maradt. Az ilyen elmaradt fészkekből, vagy elhullatott tojásokból kikelt hernyók a tavasz nyíltán, a gondosan végzett munka daczára is megkezdhetik káros munkájukat. Ezen hernyókat már csak tavasszal, és pedig legezészerűbben úgy pusztíthatjuk, ha egyrészt a földre hullott fészkekből származó hernyókat és a földön áttelelt más káros rovarokat a fák koronájába fel sem eresztjük, másrészt pedig ha a fán talált hernyókat kimélet nélkül megsemmisítjük.

A hernyóknak és a földön áttelelt más káros rovaroknak a fák koronájához való feljutását megakadályozhatjuk oly módon, ha a fák törzsét, közvetlenül a korona elágazása alatt vagy ennél valamivel lejjebb, hernyóenyvből mintegy 3 ujjnyi széles övvel vesszük körül, melybe a fák törzsén felfelé törekvő hernyók és más bogarak bele ragadnak.

A fákon kikelt hernyók pusztítása nem nehéz, csak gondos figyelmet igényel. Kora tavasszal, lombfakadás idején, ha gyümölcsfáinkat átvizsgáljuk, tapasztalni fogjuk azt, hogy egyik-másik ágrészlet, daczára annak, hogy fája egészséges, az üde levélzettel díszlő koronában levél nélkül szükölködik, ha aztán az ilyen ki nem zöldült ágakat szép időben, reggelenként, mielőtt még a nap a levegőt felmelegítette, hűvös időben pedig napközben is közelebről megfigyeljük, valamelyik ág-elágazás tövében meg fogjuk találni a hernyócsoportot, mely az ág kopaszságát okozta. Az ilyen hernyócsomót, ha vastagabb ágon telepedett meg, a fán dörzsöljük szét, ha pedig vékony ágon találtuk meg, legjobb azt az ággal együtt levágni és eltiporni, mielőtt még érzékeny kárt szenvedtünk volna.

Tavasszal és nyár elején van az ideje a pókhálós hernyó pusztításának is, amely a minden gyümölcstenyészőt előtt ismeretes pókhálószerű fészkekben a fák kiszöldült hajtásain tanyázik. Ezen hernyók — bár igen aprók és ha csak elszórtan fordulnak elő, érzékeny kárt sem okoznak — ha fellépésük idején gondosan irtva nem lesznek, 2—3 év alatt annyira elszaporodhatnak, hogy a fák egész koronáját is bevonják hálójukkal és ily tömeges fellépés esetén azt minél előbb kopaszra is falják. Szedjük le és pusztítsuk el tehát az ilyen fészkeket is, hogy elejét vehessük ezen hernyók elszaporodásának, mielőtt károsításuk veszedelmes mérvet öltött volna.

A hernyók és káros rovarok irtását saját hasznunkon kívül a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény (1904. évi XII. t.-cz.) is parancsolja, midőn

50-ik szakaszában elrendeli, hogy: »minden birtokos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt, legkésőbb azonban márczius hó végéig, a belsőségekben, majorokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és kertekben lévő fáit és bokrait a kártékony hernyóktól, illetőleg hernyófészkektől és lepketojásoktól megtisztítani és az összegyűjtött hernyókat, hernyófészkeket és lepketojásokat elégetni. A később mutakozó kártékony hernyók — megjelenésük alkalmával — pusztítandók.« Ugyenezen törvény intézkedik később a 90-ik szakasz k) pontja alatt arról, hogy fenti rendelkezésének be nem tartása szigorúan meg is torlattassék, midőn kimondja, hogy mindazon birtokos, aki a kártékony állatokat, a hatóság figyelmeztetése ellenére, a kitűzött határidőben nem irtja ki, az kihágást követ el és száz koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen kívül az irtást a mulasztó tulajdonos költőségén a község előljárósága hajtja végre.

A törvény ezen rendelkezését azzal a jóindulatu megjegyzéssel ajánljuk a gyümölcstenyészők közönség figyelmébe, hogy a hernyófészkek és lepketojások irtását ne halasszák a törvény által kijelölt határidő végére, hanem a lombhullás után kezdjenek hozzá minél előbb és a derült téli napok felhasználásával végezzék is el azt legkésőbb márczius hó közepéig, mert korán beállott enyhe tavasz esetén, kivált az észak felől védett fekvésű gyümölcsösökben igen könnyen megtörténhetik, hogy a melegen sütő tavaszi napsugár a dermedt téli álomban nyugvó hernyókat már márczius derekán is kicsalja fészkeikből és ez esetben az üres fészkek leszedésével már csak meddő munkát végeztünk és a fészkeszedésre fordított fáradság és költség teljesen kárba vészett volna, mert a fészkeiket elhagyó hernyók azokba már nem igen bujnak vissza, hanem táplálék után másznak és mivel levelet még nem találnak, neki esnek a duzzadásnak indult rügyeknek és megfosztják a fát levelétől és virágjától, mielőtt még a lombfakadás bekövetkezett volna.

A hernyóirtás azonban a tőle várt sikert csak azon esetben fogja meghozni, ha az irtást nemcsak egyes birtokosok végzik el, hanem a környék összes birtokosa a kellő időben és megfelelő körültekintéssel végzi azt. Ha a hernyófészkeket és lepketojásokat csak egyes szorgalmas és előrelátó gazda pusztítja el, szomszédjai pedig az irtást csak felületesen vagy épen nem teljesítik, a végzett munkától kellő sikert várni nem lehet, mert ilyen esetben nemcsak a mulasztást elkövető hanyag gazdának fáit fogja a hernyó kopaszra rágni, hanem, amint azokkal elkészült, át fog az éhes hernyó a szomszéd szorgalmas gazdának még zöldelő fáira is mászni, hogy a továbbfejlődéséhez szükséges táplálékot, melyet a már lekoppasztott fákon meg nem talál, felkeresse; és így bár a gondos gazda fáiról a hernyófészkeket és lepketojásokat annak idején lelkiismeretesen leszedte, gyümölcsfáit a hernyófalástól csak további folytonos és fáradszó munkával védelmezheti meg. Sőt az esetben is a szorgalmas gazda valhatja a szomszéd hanyagságának kárát, ha a le nem hernyózott kert fáinak lombozata a rajtuk élőködött hernyók

kifejlődésére elégséges volt és a hernyók a lekoppasztott fákon báboztak is be, mert a bábokból kibuvó lepkék hernyóik elpusztult tanyáján nem találván elegendő levélzetet tojásaik elhelyezésére, rajostól a szomszédban viruló fákra fognak átvonulni és azoknak szorgalmas munkával megmentett lombozatát fogják tojásaikkal meg-
rakni. Dolgozhatik aztán a szorgalmas gazda a következő télen újból és sokszor még többet, mint az előtt, hogy gondosan ápolta fát a fenyegető ellenségeitől továbbra is megmentse, hanyag szomszédja pedig a markába nevet, mert a következő télen hernyófészkeket irtania nem kell, az ő fái hernyófészkek alig lesz, hiszen a lepkerajzás idején csupaszon állottak azok s nem volt rajtuk levél, hová a lepkék tojásaikat lerakhatták volna.

Nem szabad tehát megelégednünk azzal, hogy a hernyófészkeket és lepketojásokat saját kertünkben gondosan elpusztítsuk, hanem amely gazda észreveszi, hogy szomszédja a hernyózással nem törődik, teljes erejével azon legyen, hogy az irtást a kellő időben és megfelelő módon szomszédja is elvégezze. A hernyóirtás idejének elérkeztlével figyelmeztesse tehát az ilyen hanyag szomszédot minden gazda kötelességének teljesítésére, és ahol a jóindulatu figyelmeztetés nem használ, tegye félre a kiméletet és jelentse fel a hanyag birtokost, kérvén egyidejűleg az illetékes hatóságot, hogy a törvénynek mindenkit kötelező parancsánál fogva kényszerítse a hanyagságban talált birtokosokat is a szükséges védekezés foganatosítására.

Ne tartson vissza senkit ezen lépéstől, ha szükség van rá, semmi kimélet. Árulkodással és haszontalan vádaskodással ezért józan gondolkodású ember senkit sem vádolhat, mert itt nem csupán egyesek hasznáról vagy káráról van szó, hanem országos érdeket szolgálunk, ha minden módunkban álló eszközt felhasználva, elősegítjük földművelésügyi kormányunkat azon áldásos munkájában, melyet a gyümölcsenyésztés fejlesztése és védelme által épen a legnagyobb gondokkal küzdő kisebb birtokosok érdekében végez.

(R.)

Méhészet.

(tp.) Nem azokhoz szólok most, akiknek már vannak méheik s akik így már többé-kevésbé részesei is az ezzel járó gyönyöröknek és haszonnak. Rá fog a sor kerülni ezekre is legközelebb és még sokszor. Hanem azokhoz van ezúttal néhány jóindulatú szavam, akiknek a kis kertje még nélkülözi a méhest, a gyönyörködtető, gondüző méhcsongást, a legnagyobb édesség képviselőjét: az illatos mézet; s amely kertek így bizony mégis csak sivarak, ha mégannyi muskátli nyílik és még több bazsalikom, rozmaring illatozik is bennük. Azokhoz, akiknek volna kedvük a méhészkedéshez, de eddig nem jutottak hozzá, hogy buzdítsam őket; és még inkább azokhoz, akiknek ehhez eddig se kedvük, se szándékuk nem volt, hogy ösztönözzem ezeket is arra, hogy ne legyenek, ne maradjanak méhek nélkül: hogy szerezzen be mindegyik, akinek erre csak egy kicsike helye is

van, egy pár, vagy legalább egyetlen méhesaládot a kezdet kezdetének. Bizonyos előttem, hogy aki ezt megteszi és a méheket gondozásban is részesíti, nemcsak a vele járó haszon okából, hanem még sokkal inkább a tőlük származó tiszta örömök, gyönyörök miatt is, méhek nélkül meglenni se nem akar, se nem tud azután már.

Mert nagyon erős az a láthatatlan lelki kötelék, amelylyel az Isten ezeket a leghasznosabb bogarakat az emberhez csatolta, aki mellett már ott voltak a teremtés idején és bizonyára ott lesznek akkor is, amikor a majdan végképpen kihülő Föld legutolsó emberpárja a sírba száll. A méhek sorsa az emberéhez van kapcsolva.

A méhekről, ezekről a mindenkor szent bogarokról szóló gyönyörű mondák egyike így szól:

Az Úr a bűnbe esett első emberpárnak adta a méheket egyetlen ajándéknak, de követendő mintául és vigaszul is az ismeretlen életútra akkor, amikor őket a lángpallosú arkangyal kiűzte a Paradicsomból. S akkor kapta az ember útítársául adott méhesalád is ezt az isteni utasítást:

— Menjete, ti bűn nélkül való ártatlan lények és édesítétek meg ezeknek a bűnösöknek inentül keserű életét. Tanítsátok meg őket a munkára, a szorgalomra és a takarékosagra. Szoktassátok őket példatokkal tisztaságra, rendre, egyetértésre, önmegtartózkodásra s adjatok nekik útmutatást az állami és a társadalmi berendezkedésre. Deborah (rendező) legyen a ti nevetek s a rajtatok és a munkátokon nyugvó áldásom mellett tisztelve és szeretve legyetek az időtlen idők végezetéig.

A lapunk meglévő és remélhetőleg még sokkal nagyobb tömegben leendő közönsége szinte kiváltságos helyzetben van az eredményes, a hasznos méhészkedés szempontjából. Csaknem kivétel nélkül mind az erdőben, vagy legalább is ennek a közelében laknak. S épen az erdő az, az ő kiapadhatatlan nektárforrásos gazdag florájával, mely a méhek őshazáját képezi s ahol mindmáig ezernyiezer méhesalád él, szaporodik, gyarapodik a nekik Istentől jutott ősi hajlékokban, a százados fák odvaiban, minden emberi gondozás nélkül, sokszor bámulatosan sok viasz- és mézvagyonnal. S ez a legnagyobb bizonyítéka annak, hogy a méhek, okszerű bánásmód és kellő emberi gondozás mellett, épen itt — az erdőben vagy ennek közelében — adják a semmi kiadást nem igénylő legnagyobb, gyakran valóban bámulatosan nagy anyagi hasznot azoknak, akik ezt az áldott rovat maguk mellé odatelepítették.

Az volna tehát a helyes és nemzetgazdasági szempontból is nagyon kívánatos állapot, hogy mindenki, akinek erre megfelelő helye van, tehát a magyar erdészeti alkalmazottak általánosan, tényleg méhészkedjenek is a főfoglalkozásuk mellett mellékesen, ha csak kezdetben néhány, ha csak végösszegben 10–20 méhesaládot tartva is a kertjeikben. Már egy-két méhtörzs is ellátja a házat, a családost, a gyermekeket kedves édességgel, s 10–20 kaptár már a szegény embernél számottevő évi hasznot is hajt jó segítségül.

Mint valamikor egy híres francia király (XIV. Lajos) azt tartotta a kormányzó művészet legjobb eszközének, hogy a népének minden házában vasárnaponként tyuklevés főjön a fazekakban, úgy nekem ezen a téren az volna az ideálom, hogy az erdők minden gondozója, őrzője sohase nélkülözze az ő otthonában az öntermesztett édes mézet és a kertjében a jól gondozott kedves méhbogarat . . .

*

Akinek már vannak méhei, az ne csak, mint sajnos sokan teszik, a jó Istenre bizza, hanem maga is figyelje és gondozza őket. Nagyobb hálára sehonnan se számíthat, mint ez esetben a méhei részéről. Akinek pedig nincsenek méhei, de helye az volna hozzá, az most kora tavasszal szerezzen a Péter szomszédától, vagy a Pál komától legalább egyet-kettőt, magnak valót. Észre se veszi, hogy milyen hamar növi ki magát ez a magterebélyes fáva, hogy milyen rövid idő alatt telik meg ebből a pár köpüből egy egész méhes s hogyan lesz a befektetett pár forintból egy tekintélyes kis vagyon.

A méhek beszerzésének most van a legjobb, az igazi ideje. Amikor a méhek már átmentek a kemény tél veszedelmén, amikor már »kiteleltek«. Amely méhcsaládnak ilyenkor elegendő népe van, annak jó anyja is van. S ekörül fordul meg minden. A vételnek a jósága is. Egy népes kas, ha a még meglévő mézkészlettel megfelelő súlya is van, sokat ígér, kincset ér, bátran megvehető.

Arra azonban mindenki ügyeljen, hogy se a szomszéd, se a koma, akitől méhet veszünk vagy kapunk, ne közel hozzánk tartsa a méhesét, ne legyen 20—30 percnyi gyalogtávolságnál közelebb. Mert ellenkező esetben a méhek visszatalálnak s biztosan vissza is mennek a régi tanyájukra s a megvett kasban végül csak az elhagyott anya marad a gyermeknépesség társaságában, néha legalább is nagy meggyöngülésnek, de a legtöbb helyen a biztos elpusztulásnak kitéve.

Hanem persze, itt legelsőben is az a lényeges kérdés merül föl a gondolkodó ember előtt, hogy ha már méhészkedésre szánja magát, melyik kaptárt válassza a sok — a nagyon sokféle — közül? Melyik hát az igazán jó, a legjobb, amelyet beszerezni és szaporítani is érdemes?

Bizony, bizony ez fontos, főfontosságú kérdés. De ezt itt most nem dönthetjük el, sőt részletesebben se foglalkozhatunk vele; hanem majd lesz idő és alkalom itt arra is, hogy ezzel tüzetesen foglalkozzunk. Most csak azt a talán egyleg kielégítő véleményt nyilvánítom, hogy a rengeteg sok kaptárforma között csak alig van egynéhány igazán jó; abszolút jó pedig talán csak az az egyetlen faodu-bödön, amit a méhek valamikor maguk választottak ki maguknak az erdőn s amit valamikor ezekkel a méhekkal együtt hozott onnan haza valaki s most otthon tartja benépesítve. Ilyen körülmények között csak azt tanácsolhatom a kezdőnek, hogy ha keretes kaptárt akar már kezdeni is, akkor olyanban levő méhcsaládot vegyen, amilyen kaptárak az ő vidékén a leginkább elterjedet-

tek, mert ezek ott bizonyára relative a legjobbaknak is bizonyultak a gyakorlatban. De a leghelyesebbnek azt tartom, hogy — a jövő elhatározást szabadon hagyva — a minden vidéken legtömegesebben található kúpos szalmakásban élő méhcsaládot vegyen a kezdő. Ezek hadd rajozzanak egyszer-kétszer annak idején — hiszen egyik főczél úgylis a szaporítás — s ezeknek, ha mézben is gyarapszanak, könnyű a kasok dobzásait alájuk adni.

Különben is, addig is, amíg ezzel a nagyfontosságú kaptárkérdéssel tüzetesen foglalkozhatnánk, azt jegyzem itt meg, hogy a legrégebb és a legnagyobb igazság az, hogy jó vidékeken, jó időjárás mellett nincs rossz méh-lakás. Ilyen helyeken és ilyen időkben nagyon jó egy üres hordó vagy egy összeabdált ferslóg is; mert szintűg megteelik mézzel. Rossz helyeken és mostoha időkben pedig üres marad a bármilyen ennyire-annyira földicsért bödön, kas, kaptár is.

De éppen az ilyen idők számára kell jól megválogatnunk a méhészkedésünkre szánt kaptárrendszert, hogy a méhgazdaságunk részére a lehető legjobb alapot adhassuk, mely a rossz időkben is megbirkózik az esélyekkel.

Ezért ismétlem is, hogy aki most szerez be kezdetnek méheket, az akkor cselekszik leghelyesebben, ha kúpos szalmakasokat, úgynevezett parasztkasokat vásárol. Ezek a legolcsóbbak is és ezek mellett utóbb elhatározhatja a legjobb belátása szerint, hogy a méhésztét milyen keretes rendszerű kaptárakkal lássa el?

Időközben fogunk adni erről is bővebb fölvilágosítást.

Az erdei legelőkről és azok használatáról.

Irta: **Benoze Imre.**

Az állandóan alacsony gabonaárak és magas munkabérek mellett a gazda kényszerítve van a jobban jövedelmező állattenyésztést kiterjeszteni. Nemzetgazdasági szempontból az állatok nagyobb számban való tartása nagy előnyt rejt magában a jövőre nézve, mert hiszen a folytonos gabonatermeléssel talajunkat egyoldaluan használjuk ki s nem messze van az idő, mikor 3—4 magnál többet nem aratunk. Nagyobb számú állattal több trágyát nyerünk, melylyel termő földünket jobb erőben tudjuk tartani.

Több állatot csak akkor tudunk tenyészteni, ha a még meglévő legelőket kellő gondozásban, ápolásban részesítjük. A gyeplegelők száma a népesség szaporodása folytán megapadt s e hiányt az erdei legelők vannak hivatva pótolni.

Ha az erdészeti helyesen kezelt erdők a fák zártsága folytán nem is teremnek oly sok és jó füvet, mint a gyeplegelők, előnyük ezekkel szemben az, hogy a benne legelő állatoknak védelmet nyújtanak a szeles,

mostoha időjárás ellen s a fák árnyékában a legyekről nem szenvednek annyit.

További és igen számottevő előnye az erdei legelőknek, hogy nagy takarmányinség idején megmentik a gazdát állatainak potom áron való eladásától. Nem ütközik az okszerű erdőkezelés szabályaiba az, ha különben legeltetési tilalom alatt levő területekről, fiatal ültetvények körül a fűvet lesarlózzuk s szénának megszáritva mentjük meg állatainkat. Végző szükségben lombszéna is készíthető, melynek értéke ugyan csak félannyi, mint a réti szénáé, de ily viszonyok között nagy áldás a gazdára.

Nem lehet eléggé méltányolni az erdei legelők fontosságát állategészségi szempontból sem, hiszen a gyeplegelők kis száma és terjedelme folytán kénytelenek volnának a gazdák állataikat folytonosan istállóban tartani, mely mellett edzett, egészséges állatot nevelni nem lehet. Hogy hazánk állatállományában annyira befészkelte magát a tüdőgümőkór, éppen ezen körülményre vezethető vissza.

Nem ajánlhatom eléggé gazdatársaimnak a legeltetés minél nagyobb mérvű kiterjesztését már csak azért is, mert az kevesebb kézi munkaerőt igényel, a mi a mai nyomoruságos munkásviszonyok között nagyon számottevő.

Mindennemű legelőink csak úgy gyakorolják jótékony hatásukat az állattenyésztésre, ha azok ápolásáról nem feledkezünk meg, s használatuknál az okszerűséget követjük.

Nem célom e szűk cikk keretében részletesen foglalkozni e legelők gondozásával, csupán a tavasz küszöbén az alábbi dologra óhajtom felhívni a figyelmet.

Gazdáink között általános azon szokás, hogy állataikat már akkor kihajtják a legelőre tavasszal, midőn még ott azok semmi táplálékot nem találnak. Különösen veszedelmes ez erdei legelővel rendelkező állattulajdonosoknál, mert e korai kihajtásnak legtöbbször az az oka, hogy otthon azok éhezni kénytelenek.

Az egész télen át polyván, töreken, tengeri száron tartott állat kiéhezve kerül ki a legelőre, ott mindent leleleg, a mi utjába akad. Legszívesebben a fák rügyeit, fiatal hajtásait s a még kevés számmal viritő mérges növényeket fogyasztja.

Eltéktve azon kártól, a mit erdészeti szempontból a rügyek és hajtások lerágása által okoz, egészségi szempontból meg éppen veszedelmes.

A rügyek és hajtások gyanta, terpentín és csersav tartalma a legnagyobb mérvű megbetegedést, az úgynevezett erdőnyavalyát idézi elő, mely betegségben sajnos évenként sok állat pusztul el. A betegség tünete étvágytalanság, feltűnő puffadság, hasfájdalom a mit az állat hátrafelé tekintéssel árul el, szarvasmarha, juhoknál a kérődzés kimarad, láz kíséretében erős szorulás majd a 2-ik 3-ik napon véres hasmenés következik, mely nagyfokú gyomor- és bélgyuladásnak a jele. Az ilyen állat ürülékét megfigyelve abban emésztetlen farügyet, galydarabot, fakérget találunk. A vizelet véres a vese gyuladása folytán. Szarvasmarha, juh és kecskéknél a tej rossz szagú és rossz ízű.

A betegség nagyobb mértékű fellépésénél igen sokszor az állat kimulásával végződik. Különösen oly álatok nem tudnak ellenállani a bajnak, melyek télen igen soványan lettek takarmányozva.

A baj fellépésénél első teendő, hogy az állatot a legelőről eltávolítsuk. Állatorvos hiányában következőleg járjunk el:

A nagymérvű szorulás gyógyítására vegyünk fél kg. glaubersót s oldjuk fel ezt 50 gram lenmagnak 2-liternyi főzetében s adjuk be nagy állatnak egy nap 3-szor. Növendék vagy kisebb állatnak féladag számítandó. A börműködés előmozdítására dörzsöljük le az állatot terpentín és kámforos spiritusz keverékével. Hogy állatainkat e veszedelmes betegségtől megóvjuk, csak akkor hajtjuk erdei legelőre, ha ott már elegendő táplálékot találnak. A serkedező fű a legelő állatok lába alatt kivesz s így az egész évre tönkre megy annak termése.

A túlkorai legelőre hajtás annál inkább keresztül vihető, mert intenzív gazdálkodás mellett kizárólagos legeltetésről úgy sem lehet szó.

Erdei legelők használatánál már azzal is sokat nyerünk, ha állataink napközben ott az egészségük fenntartására szükséges friss levegő és mozgásban részesülnek.

Tejtermelésre és tehenészetre alapított gazdaságokban az istállózással egybekötött legeltetés azért is indokoltabb, mivel a kizárólagos legeltetés mellett a tehenek tejmennyisége feltűnő apadást mutat, anélkül, hogy e veszteség a jobb minőségben megtérülne; növendék állatok pedig zárt erdőben sohasem találnak annyi táplálékot, a mennyi kifogástalan fejlődésükhöz megkívánatik.

Erdei legelőket csak az a gazda tudja helyesen és jövedelmezően kihasználni, a ki állatai létszámának emelésével a mesterséges takarmányok termesztését is kiterjeszti s e tekintetben nem támaszkodik az erdő fűtermésére, mely zárt erdőnél amúgy is kevés és tápanyagokban szegény.

Állaskereslet.

Egy 32 éves, róm. kath. családos egyén, ki a magyar és tót nyelvet szóban és írásban bírja, az erdészeti, vadászati teendőkben valamint a vizsla idomításban nagy jártassággal bír, november hó 1-ére vadászti vagy erdőőri állást keres.

Szíves ajánlatok a szerkesztőségbe kéretnek.

Felhívás az előfizetés megújítására.

Felkérjük „Az Erdő” azon tisztelt előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végével lejár, szíveskedjenek előfizetésüket, hivatkozással a címzszalagon is feltüntetett előfizetési napló folyó számára, mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetések nyugtázása.*)

1/4 évre (1 koronát) fizettek a következők:
 Ilosvay Dezső (1283), Marczelly János (1284), Szuhay György (1285), Rozovlján János (1456), Görög János (1457), Zadránszky István (1458), Szírotyák István (1476), Antal György (1504), Orosz János (1505), Kovács János (1506). (Folytatjuk.)

*) A név mellett álló szám, mely a **ezimszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megújítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bármintemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

Pályázati hirdetemény.

A klosterneuburgi kanonokrend erdészeti hivatalánál — Súr-on, Veszprém megyében — rendszeresített irodai erdőőri állás azonnal betöltendő.

Csakis nőtlen, róm. kath. vallású, szakvizsgázott s katonai kötelezettségüknek eleget tett, fiatal egyének pályázhatnak; a német nyelvet szóban és írásban bírók előnyt, esetleg jó alkalmazhatóság esetében fizetésjavítást nyernek.

Fizetés havonta hatvan (60) korona, egy szobás lakás, és téli fűtésre szükséges tüzelőfa.

Egy évi ideiglenes s megfelelő szolgálat után az illető véglegesítetik. A folyamodványhoz mellékelt bizonyítvány-másolatok vissza nem küldetnek.

Súr, 1907. évi március hó 14-én.

Ringelsen Lajos
főerdész.

E. 22

Kerestetik

két nőtlen vizsgázott erdőőr.

Javadalmazás: 840 korona évi készpénzfizetés, lakás és fűtés.

Magyar és román nyelvben jártasak előnyben részesülnek.

E. 18. 2-3

Bihari erdőipar r.-t. Dobrest.

Égercsemete eladó

gróf Nádasdy Tamás erdészeténél
Nádasdladányban, Fejérmegye

Magonc 8—12 ‰ magas ezre	5	Kor.
» » » » százezer	400	»
2 éves iskolázott 30—40 ‰ ezre	10	»
» » » » tizezer	85	»
3 éves » 45—70 » ezer	20	»

helyben, Fejér-Zichyfalva állomásra szállítva.

E. 15. 3-4

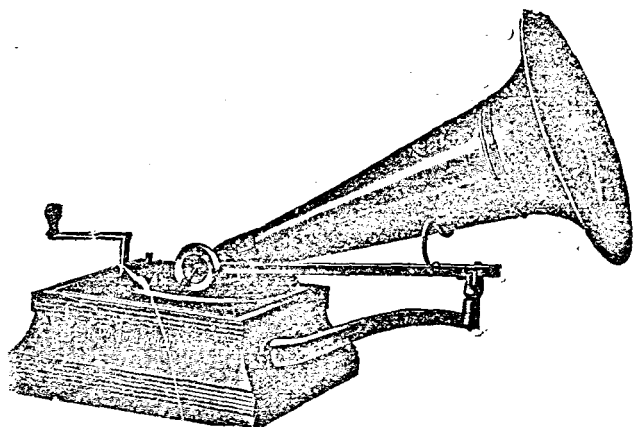
A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, Drávatamási (Somogy m.)

E. 19. 2-*

Ny. 21. 1-24

Eredeti Grammophonok

angyal védjeggyel a legjobbak!

Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként új felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
 Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálók. — Készlet 1 éves átültetetlen és 2 éves átültetett:

több 1/2 milliónál **alma** — valódi vadalma
 közel 1/2 millió **körte** — » vadkörte
 cca. 1/4 » **birs** — dugványcsemeték

cca. 1/4 millió **Mariannaszilva** — dugványok
 » 1/4 » **Myrabolana** és **szilva**
 » 1/4 » **Meggy** és **cserezsnye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibarack. — Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák, különösen gesztenye és gleditschiafák ezerszámba.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Ny. 2. 7-*

Mühle Vilmos, faiskolák,
 es. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

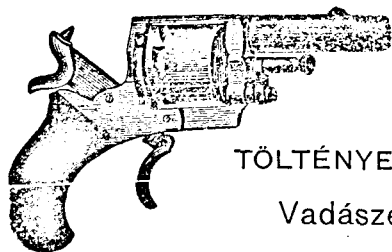
Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herceg-utca sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék Vadász-, Madár- és Flaubert-
fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő

pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

AMERIKAI
LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 7—*

KOLARITS

NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete
és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,**
egyenruházati czikkeket és polgári ruhát
előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 7—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális aján-
lattal állók szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus,
Maclura, Quercus, telt Crataegus, Robinia
stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák,
cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 7—*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utca 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású
erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönb felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½ %-ot adunk át a fentebb ter-
vezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos
elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb melegegésére
hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a legújabb francia- és angol-divat szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem
vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet
fordítunk.

Kívánatra ingyen és hármentve küldjük meg *árjegyzékünket* és a hivatalos megrendeléshez szükséges részlet-
fizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz
kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi
Miniszterium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha szállítói.
Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 7—*